

Adrovaedje videyo : Li langue åd dibout del linwe (10 minutes)

sayîz d' noter kékès fråzes

Sicole

Po les cminceuses

Li son dj

Les « vîs studiants sayèt di dner des egimpes

Troveu·se	mot come prononcî	mot e rfondou	ôte prononçaedje
-----------	----------------------	---------------	------------------

Li son tch

* sîcrît « tch »

Troveu·se	mot come prononcî	mot e rfondou	ôte prononçaedje
-----------	----------------------	---------------	------------------

* sîcrît « dj » al fén d' on mot

Troveu·se	mot come prononcî	mot e rfondou	ôte prononçaedje
-----------	----------------------	---------------	------------------

Po les avancis

Les viebes « resse » et « rawè »

Dji vôleu **resse** e m' mājhon, ca dji n' mi plait waire ciddé.

C' est nén possibe di **rawè** ces taetches la (di l' ôle di vudindje).

Dji **rserè** addé vozôtes pol novelan, plait-st a Diu.

Les ptits-efants sont revoyes : dji **ra** mes ût eures di soumey !

Dji t' **rårè**, et sins cori !

Non, merci pol pitite gote : i fât k' dji **rsoye** al mājhon pol marinde.

I fât k' vos **râyoche** vos sôs, par bele u par laide.

Elle esteut rfwaite, mins elle **a ristî** a l' ouxh sins paltot ; ça fwait k' ele **rest** malåde.

I fât k' i **rsoyexhe** a l' eure dimwin (nén come enute) u il âront leu C4.

Eciclopedeye

L' Odissêye

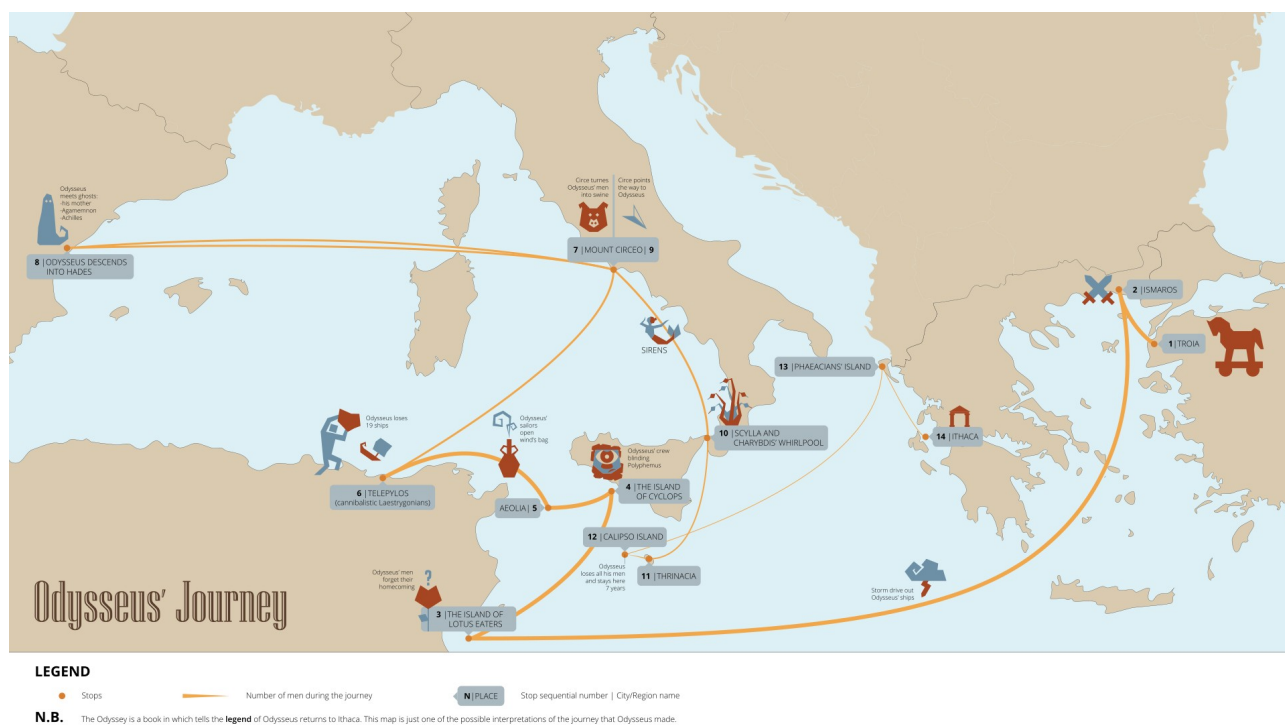
Schoûtans on cåzaedje da Julos Beaucarne.

Schoûtans deus prezintaedjes da Leyon Toumas (li Bon Diu s'-n âme).

1. filmaedje, disk' å ciclope
2. Eredjistrumint : amon l' ciclope
3. filmaedje : après l' ciclope

Mape do voyaedje sorlon sacwants istoryins

Lijhaedje do riscrîjhaedje k' est sol Rantoele.

Etapes	Powinme Homere	prezintaedjes Leyon	fime
1.	Trwè (Tourkeye)	fougnaedjes [fouilles]	intrêye do tchvâ et distrujhaedjes
2.	Kicônes (Trace, Grece)	moudes, dinêye di 12 anfôres	- (passé)
3.	Magneus d' lotusse (iye di Djerba, Tunizeye)	bén espliké	maxhî avou Calipso
4.	Ciclope (Sicile, dé l' Etna)	bén diswalpé [développé]	pont d' cåzaedje
5.	Avou Eyole, djusse [oultre] avou les airs contraires	bén espliké	- (passé)

Sicrijheu

Franz Dewandelaer

Franz Dewandelaer a vnou å monde li 20 di may 1909 a Nivele et a morou tot djonne a Brudje li 23 d' awousse 1952.

C' est onk des pus grands powetes e walon. Il a scrît estant tot djonne (19-25 ans) mins nén lontins.

I seront la tos les bribeus

I seront la, tos les bribeus, / K' ont magnî moens d' pwin ki
d' mältchance, / Les cis k' on a spoté « les Gueus » / Pask' i n' ont ki
d' l' air dins leu panse,

Tos les pokîs, les mezalés, / Les cis k' ont stî ritches di disbene / Et k' ont
télmint ployî leu schene / K' on pinse todi lzès vir scheter, / Les nukieus,
les strupyîs, les laids / Ki s' ont dvou crever dvant d' crever: / I seront la,
bladjes di colere; / I vos racontront leu-z istwere.

Cwè lzî diroz ?

Cwè lzî diroz, Bon Diu d' mizere, / Cwand les femes ki n' savèt pus braire
/ Vénront criyî : " Pocwè les gueres... ? "

Cwè lzî diroz, / Cwand i seront dlé vos, pactés ?

Padvant vos, come ene tere di sâbe, / El peupe des pôves, des mizerâbes
/ S' estindrè pus lon k' on pout vir...

Yet leus pougns montrent viè vo tiesse, / I vos diront : " Yet les
menirs ... ? / Pocwè, ô, todi nos dner l' pire ... ? / Pocwè des côps, nén des
caresses... ?

Leus sclameures espitront sovint, / I croeyront k' c' est l' tonire ki
bouxhe, / I grignront come ene patrake d' ouxh, / I rboelront come on
mâvas vint...

Pa tos costés, pa tos les tchmins, / Les djins / Rabolront po leu seule
ervindje... / I nd è vénrè pa cints, pa nindjes.

Cwè lzî diroz ? / Cwand i seront dlé vos, pactés, / Come dins on crabot,
les grains d' sé... ?

Tchanson

L' aveule

I. A s'-n abitude, dispu l' matén / L' aveule est dins l' pitite tchapele. /
Dilé l' grand poirtâ, i ratind / Dissu l' tchimin, ashî so ene sele (2 côps)
Conte on meur di pires, i s' astoke / po (rpoizer) s' dos rond come ene
cloke / Drovant ses iys pus blancs do laecea [*du lait*].

Mes brâvès djins, ravizez l' aveule tola / El dos rond come ene cloke...
ene cloke.

Mes brâvès djins, pitié po l' aveule drovant ses iys pus blancs do laecea
[*du lait*].

II. ... Adon, ttossu rade k' il a l' tins, / rimowe ene ârmêye ki pestele, / El
bribeu s' estampe et i tind / si viye barete si viye k' el drap s' pele.

I l' sait bodjî dipus k' ene soke / k' i tchait on liârd ou ene mastoke. / I
respond « merci, s' i vos plait ».

Mes brâvès djins, ravizez l' aveule stampé / Sins bodjî dipus k' ene soke...
ene soke.

Mes brâvès djins, pitié po l' aveule, ses blancs iys vos criyant
« tcharité ».

A s'-n abitude, dispu l' matén / L' aveule est dins l' pitite tchapele

Câzaedje : Franz Dewandelaer, muzike et tchantaedje, « Jean-Pierre Tintinaglia », Plake « Cwand dji tchante » (diviè 2004).

https://lucyin.walon.org/tchanson/odio/JPT_FDew_aveule.ogg

